EUROPESE
COMMISSIE

Brussel, 3.6.2026
COM(2026) 203 final

Aanbeveling voor een

AANBEVELING VAN DE RAAD

inzake het economisch, sociaal, werkgelegenheids-, structuur- en begrotingsbeleid van Tsjechië

{SWD(2026) 203 final}

Aanbeveling voor een

AANBEVELING VAN DE RAAD

inzake het economisch, sociaal, werkgelegenheids-, structuur- en begrotingsbeleid van Tsjechië

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 121, lid 2, en artikel 148, lid 4,

Gezien Verordening (EU) 2024/1263 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2024 betreffende de doeltreffende coördinatie van het economisch beleid en betreffende het multilaterale begrotingstoezicht en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1466/97 van de Raad[1], en met name artikel 3, lid 3,

Gezien de aanbeveling van de Europese Commissie,

Gezien de resoluties van het Europees Parlement,

Gezien de conclusies van de Europese Raad,

Gezien het advies van het Comité voor de werkgelegenheid,

Gezien het advies van het Economisch en Financieel Comité,

Gezien het advies van het Comité voor sociale bescherming,

Gezien het advies van het Comité voor de economische politiek,

Overwegende hetgeen volgt:

(1) In Verordening (EU) 2024/1263 is gespecificeerd wat de doelstellingen zijn van het kader voor economische governance, dat gericht is op het bevorderen van gezonde en houdbare overheidsfinanciën, duurzame en inclusieve groei, en veerkracht, door middel van hervormingen en investeringen, en op het voorkomen van buitensporige overheidstekorten. In die verordening is bepaald dat de Raad en de Commissie in de context van het Europees Semester multilateraal toezicht uitoefenen overeenkomstig de doelstellingen en vereisten van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie ("VWEU"). Het Europees Semester omvat met name de formulering, en het toezicht op de uitvoering, van landspecifieke aanbevelingen.

(2) Op 16 juli 2025 heeft de Commissie haar voorstel vastgesteld voor een verordening tot oprichting van het Europees Fonds voor economische, sociale en territoriale cohesie, landbouw en platteland, visserij en maritieme zaken, welvaart en veiligheid voor de periode 2028-2034 en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955 en Verordening (EU, Euratom) 2024/2509[2]. Het voorstel strekt ertoe de doeltreffendheid van

[1] Verordening (EU) 2024/1263 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2024 betreffende de doeltreffende coördinatie van het economisch beleid en betreffende het multilaterale begrotingstoezicht en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1466/97 van de Raad (PB L, 2024/1263 van 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

[2] Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot oprichting van het Europees Fonds voor economische, sociale en territoriale cohesie, landbouw en platteland, visserij en maritieme

Uniefinanciering te vergroten door de versnippering van de financiële architectuur te verminderen en lidstaten te ondersteunen bij de coördinatie van hun economisch beleid overeenkomstig artikel 175 VWEU.

(3) Op 25 november 2025 heeft de Commissie, op grond van Verordening (EU) nr. 1176/2011, het waarschuwingsmechanismeverslag 2026 goedgekeurd, waarin zij Tsjechië niet noemde als een van de lidstaten waarvoor een diepgaande evaluatie nodig is. Ook heeft de Commissie een aanbeveling voor een aanbeveling van de Raad over het economisch beleid van de eurozone en een aanbeveling voor een aanbeveling van de Raad over menselijk kapitaal in de Europese Unie goedgekeurd, en een voorstel gedaan voor het gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid voor 2026, waarin de uitvoering van de werkgelegenheidsrichtsnoeren en de beginselen van de Europese pijler van sociale rechten wordt geanalyseerd. De Raad heeft de aanbeveling over het economisch beleid van de eurozone[3] goedgekeurd op 21 april 2026, en het gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid en de aanbeveling over menselijk kapitaal op 9 maart 2026.

(4) Op 29 januari 2025 heeft de Commissie het kompas voor concurrentievermogen gepubliceerd, een strategisch kader dat het mondiale concurrentievermogen van de EU de komende vijf jaar moet stimuleren. Daarin worden de drie transformatievereisten innovatie, decarbonisatie en concurrentievermogen, en veiligheid genoemd als kritieke pijlers voor duurzame economische groei. Het Europees Semester is afgestemd op het kompas voor concurrentievermogen, zodat het economisch beleid van de lidstaten in overeenstemming is met de strategische doelstellingen van de Commissie, waarbij een eenvormige aanpak van economische governance wordt opgezet ter bevordering van duurzame groei, innovatie en veerkracht in de Unie.

(5) In 2026 blijft het Europees Semester voor coördinatie van het economisch beleid parallel verlopen met de slotfase van de implementatie van de herstel- en veerkrachtfaciliteit (“RRF”)[4]. De herstel- en veerkrachtplannen (“RRP’s”), evenals financiering in het kader van cohesiebeleid zijn van essentieel belang gebleken voor de verwezenlijking van de beleidsprioriteiten in het kader van het Europees Semester, aangezien met de plannen alle of een aanzienlijk deel van de uitdagingen moesten worden aangepakt die in de relevante landspecifieke aanbevelingen van de recente cycli zijn aangehaald,, en omdat de met fondsen van het Europees cohesiebeleid gefinancierde programma’s nodig waren om landspecifieke aanbevelingen in aanmerking te nemen. Nu de RRF het einde van haar levensduur nadert, blijft het van essentieel belang om de hervormingen en investeringen die in het kader van de faciliteit zijn ondersteund en uitgevoerd, vol te houden, vooral die welke bijdragen aan de aanpak van de uitdagingen die genoemd worden in de landspecifieke aanbevelingen.

(6) Op 3 juni 2026 heeft de Commissie het landverslag 2026 voor Tsjechië gepubliceerd. Daarin heeft zij de vooruitgang beoordeeld die Tsjechië heeft geboekt bij de uitvoering van de desbetreffende landspecifieke aanbevelingen en werd de balans opgemaakt van

---

zaken, welvaart en veiligheid voor de periode 2028-2034 en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955 en Verordening (EU, Euratom) 2024/2509 - COM(2025) 565 final. Over de voorgestelde verordening wordt momenteel onderhandeld met de medewetgevers.

3 PB C, C/2026/2434, 28.4.2026, ELI: *http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj*.

4 Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad van 12 februari 2021 tot instelling van de herstel- en veerkrachtfaciliteit (PB L 57 van 18.2.2021, blz. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

de uitvoering door Tsjechië van het RRP. Op basis van die analyse zijn in het landverslag de dringendste uitdagingen voor Tsjechië in kaart gebracht. Ook werd de vooruitgang beoordeeld die Tsjechië heeft geboekt bij de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten en bij de verwezenlijking van de kerndoelen van de Unie inzake werkgelegenheid, vaardigheden en armoedebestrijding, alsook bij de verwezenlijking van de duurzameontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties.

(7) Op 21 januari 2025 heeft de Raad, na beoordeling door de Commissie en op haar aanbeveling, een aanbeveling tot goedkeuring van het nationaal budgettair-structureel plan voor de middellange termijn van Tsjechië aangenomen[5]) . Het plan bestrijkt de periode 2025-2028 en voorziet in een over vier jaar gespreide begrotingsaanpassing. De Raad heeft de volgende maximale groeipercentages van de netto-uitgaven aanbevolen: 4,5 % in 2025, 2,5 % in 2026, 2,6 % in 2027 en 2,9 % in 2028. Deze percentages stemmen overeen met de maximale cumulatieve groeipercentages die zijn berekend op basis van referentiejaar 2023, namelijk 10,1 % in 2025, 12,9 % in 2026, 15,8 % in 2027 en 19,2 % in 2028.

(8) De Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne en de gevolgen daarvan zijn een existentiële uitdaging voor de Europese Unie. De Commissie heeft de lidstaten verzocht de activering van de nationale ontsnappingsclausule van het stabiliteits- en groeipact op gecoördineerde wijze aan te vragen, teneinde de inspanningen van de EU om tot een snelle en aanzienlijke verhoging van de defensie-uitgaven te komen, te ondersteunen[6], en dit voorstel is door de Europese Raad van 6 maart 2025 positief ontvangen. Naar aanleiding van het verzoek van Tsjechië heeft de Raad op 8 juli 2025, op aanbeveling van de Commissie, een aanbeveling aangenomen op grond waarvan Tsjechië mag afwijken van de aanbevolen maximale groeipercentages van de netto-uitgaven[7]. In de periode waarin de nationale ontsnappingsclausule is geactiveerd (2025-2028) kan Tsjechië de prioriteiten voor overheidsuitgaven herzien of de overheidsinkomsten verhogen, zodat blijvend hogere defensie-uitgaven de houdbaarheid van de begroting op middellange termijn niet in gevaar zouden brengen.

(9) Op 30 april 2026 heeft Tsjechië zijn jaarlijkse voortgangsverslag 2026[8] over de naleving van de aanbevolen maximale groeipercentages van de netto-uitgaven en de uitvoering van hervormingen en investeringen als antwoord op de belangrijkste uitdagingen zoals benoemd in de landspecifieke aanbevelingen in het kader van het Europees Semester ingediend. Het jaarlijkse voortgangsverslag weerspiegelt ook de halfjaarlijkse verslaglegging van Tsjechië over de vooruitgang bij de uitvoering van zijn herstel- en veerkrachtplan overeenkomstig artikel 27 van Verordening (EU) 2021/241.

---

[5] Aanbeveling van de Raad van 21 januari 2025 tot goedkeuring van het nationaal budgettair-structureel plan voor de middellange termijn van Tsjechië (PB C, C/2025/666, 10.2.2025, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2025/666/oj).

[6] Mededeling van de Commissie — Hogere defensie-uitgaven opvangen binnen het stabiliteits- en groeipact, Brussel, 19.3.2025, C(2025) 2000 final.

[7] Aanbeveling van de Raad van 8 juli 2025 houdende toestemming voor Tsjechië om af te wijken van de in Verordening (EU) 2024/1263 van de Raad vastgestelde maximale groeipercentages van de netto-uitgaven (activering van de nationale ontsnappingsclausule) (PB C, C/2025/3962, 20.8.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3962/oj).

[8] De jaarlijkse voortgangsverslagen 2026 zijn beschikbaar op: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_nl.

(10) De reële groei van het bbp bedroeg in 2025 2,6 % en de GICP-inflatie beliep 2,3 %. Volgens de voorjaarsprognose 2026 van de Commissie zal het reële bbp in 2026 groeien met 1,8 % en in 2027 met 2,4 %, met een GICP-inflatie van 2,7 % in 2026 en 2,8 % in 2027.

(11) Volgens door Eurostat verstrekte gegevens[9] is het overheidstekort van Tsjechië toegenomen van 2,0 % van het bbp in 2024 tot 2,1 % van het bbp in 2025. De stijging van het tekort in 2025 is voornamelijk het gevolg van hogere overheidsinvesteringen en hogere overheidssubsidies voor hernieuwbare energiebronnen. Op basis van de op de afsluitdatum van de prognose bekende beleidsmaatregelen wordt in de voorjaarsprognose 2026 van de Commissie uitgegaan van een tekort van 2,8 % van het bbp in 2026 en 2,9 % van het bbp in 2027. De stijging in 2026 is voornamelijk het gevolg van de volledige uitfasering van de belasting op uitzonderlijke winsten van energiebedrijven en het feit dat de regering de betaling van de heffing op hernieuwbare energie van elektriciteitsverbruikers heeft overgenomen. De stijging van het tekort in 2027 is voornamelijk het gevolg van afnemende kapitaaloverdrachten van de EU, die grotendeels worden gecompenseerd door een daling van de uitgaven voor sociale uitkeringen en overheidsinvesteringen.

(12) Op basis van de ramingen van de Commissie was de begrotingskoers[10], die zowel nationaal als door de EU gefinancierde uitgaven omvat, in 2025 grotendeels stabiel. De begrotingskoers zal naar verwachting expansief zijn in 2026 (0,7 % van het bbp) en contractief in 2027 (0,6 % van het bbp).

(13) Volgens door Eurostat verstrekte gegevens [11] is de overheidsschuld van Tsjechië toegenomen van 43,3 % van het bbp eind 2024 tot 44,3 % van het bbp eind 2025. De stijging van de schuldquote in 2025 is voornamelijk het gevolg van de schuldverhogende stock-flow adjustment en, in mindere mate, het negatieve primaire saldo, dat gedeeltelijk wordt tenietgedaan door de nominale bbp-groei. Op basis van de op de afsluitdatum van de prognose bekende beleidsmaatregelen wordt in de voorjaarsprognose 2026 van de Commissie uitgegaan van een stijging van de schuldquote tot 45,8 % eind 2026 en een verdere stijging tot 47,2 % eind 2027. De stijging in 2026 en 2027 weerspiegelt voornamelijk het negatieve primaire saldo en, in mindere mate, de schuldverhogende stock-flow adjustment, die gedeeltelijk wordt gecompenseerd door de nominale bbp-groei.

(14) Volgens gegevens van Eurostat[12] bedroegen de totale overheidsuitgaven voor defensie in Tsjechië 1,2 % van het bbp in 2025. Volgens de voorjaarsprognose 2026 van de Commissie liggen die in 2026 naar verwachting op hetzelfde niveau. Dit komt overeen met een stijging van 0,3 procentpunt van het bbp ten opzichte van het referentiejaar 2021.

---

9 Eurostat Euro-indicatoren, 22.4.2026.

10 De begrotingskoers wordt afgemeten aan de jaarlijkse verandering in de onderliggende begrotingssituatie van de overheid. Op basis daarvan wordt de economische impuls beoordeeld die uitgaat van het begrotingsbeleid — zowel het op nationaal niveau gefinancierde beleid als het beleid dat uit de EU-begroting wordt gefinancierd. De begrotingskoers wordt gemeten als het verschil tussen i) het groeipotentieel op middellange termijn en ii) de verandering in de primaire uitgaven (discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde niet meegerekend), inclusief de uitgaven gefinancierd door niet terug te betalen steun (subsidies) uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit en andere Uniefondsen.

11 Eurostat Euro-indicatoren, 22.4.2026.

12 Eurostat, overheidsuitgaven via classificatie van overheidsfuncties (COFOG).

(15) De Unie wordt nog steeds geconfronteerd met risico's van verstoringen van de energievoorziening en hoge prijsvolatiliteit, die worden verergerd door geopolitieke spanningen die gevolgen hebben voor de mondiale olie- en gasmarkten. De ervaring met de energiecrisis van 2022-2023 heeft geleerd dat brede en niet-gerichte maatregelen hoge begrotingskosten met zich meebrengen en sociaal en economisch inefficiënt zijn. Sinds het uitbreken van de oorlog in het Midden-Oosten in februari 2026 heeft Tsjechië begrotingsbeleidsmaatregelen genomen om de gevolgen van de hoge energieprijzen voor huishoudens en bedrijven te verzachten[13], namelijk een ongerichte verlaging van accijnzen op diesel tot uiterlijk 31 mei 2026. Volgens de voorjaarsprognose 2026 van de Commissie zullen de begrotingskosten van deze maatregel in 2026 naar verwachting minder dan 0,1 % van het bbp bedragen. Indien deze maatregel tot eind 2026 van kracht zou blijven, zouden de begrotingskosten ervan volgens ramingen van de Commissie 0,1 % van het bbp bedragen in 2026.

(16) Volgens de berekeningen van de Commissie zijn de netto-uitgaven van Tsjechië toegenomen met 4,9 % in 2025 en met 6,0 % in 2024 en 2025 samen. De groei van de netto-uitgaven in 2025 ligt boven het aanbevolen maximale groeipercentage uitkomen, wat overeenkomt met een jaarlijkse afwijking van 0,2 % van het bbp. Wanneer 2024 en 2025 samen worden beschouwd, is het cumulatieve groeipercentage van de netto-uitgaven naar verwachting lager dan het aanbevolen maximale groeipercentage[14].

(17) Volgens de berekeningen van de Commissie zullen de netto-uitgaven van Tsjechië toenemen met 6,4 % in 2026 en met 12,7 % in 2024, 2025 en 2026 samen. De verwachte groei van de netto-uitgaven in 2026 ligt boven het aanbevolen maximale groeipercentage, wat overeenkomt met een jaarlijkse afwijking van 1,5 % van het bbp. Wanneer 2024, 2025 en 2026 samen worden beschouwd, is het cumulatieve groeipercentage van de netto-uitgaven naar verwachting ook lager dan het aanbevolen maximale groeipercentage, met een cumulatieve afwijking van 0,1 % van het bbp. De verwachte afwijking valt echter binnen de flexibiliteit van de nationale ontsnappingsclausule op basis van de huidige prognoses voor defensie-uitgaven.

(18) In 2024 heeft Tsjechië wetgevingshervormingen aangenomen om gevolg te geven aan de reeds lang openstaande landspecifieke aanbeveling inzake de pensioenen. Er blijven echter risico's voor de houdbaarheid van de begroting bestaan. De afhankelijkheidsratio van ouderen in Tsjechië (het aandeel ouderen ten opzichte van mensen in de werkende leeftijd) zal naar verwachting na 2030 snel stijgen. De regering heeft onlangs voorgesteld de pensioenindexering te verhogen tot de helft van de groei van de reële lonen (in plaats van momenteel een derde van de groei van de reële lonen) en daarnaast de pensioenindexering voor oudere gepensioneerden te verhogen. Vanaf 2025 hebben werkende gepensioneerden recht op een korting op de sociale verzekering, en de regering heeft onlangs voorgesteld hun inkomensgerelateerde pensioencomponent te verhogen. Het verder aanmoedigen van oudere werknemers om aan het werk te blijven, zou de risico's voor de houdbaarheid van de begroting helpen verminderen.

(19) Aanhoudende structurele tekorten en druk op de uitgaven onderstrepen de noodzaak van overheidsfinanciën van betere kwaliteit. Tsjechië wordt geconfronteerd met lage

[13] Dit weerspiegelt de situatie op de afsluitingsdatum van de voorjaarsprognose 2026 van de Commissie (4 mei 2026).

[14] Aangezien Tsjechië profiteert van flexibiliteit in het kader van de nationale ontsnappingsclausule, is de beoordeling van de naleving gericht op laatstgenoemde vergelijking.

tot gemiddelde risico's in verband met de houdbaarheid van de begroting. Gezien de uitgavendruk op middellange tot lange termijn, zoals die welke voortvloeit uit de vergrijzing, de klimaatverandering en de uitdagingen voor het economische groeimodel, zijn echter verdere hervormingen nodig om het concurrentievermogen, de productiviteit en de duurzaamheid te stimuleren. De regering staat voor uitdagingen bij het prioriteren van de overheidsfinanciën en het zo productief mogelijk aanwenden van de uitgaven, het efficiënter maken van de belasting- en uitkeringsstelsels, met name op de arbeidsmarkt en in de sociale zekerheid, en het verbeteren van de kwaliteit van de diensten, onder meer in het onderwijs en de gezondheidszorg. Aan de uitgavenzijde is Tsjechië een van de weinige lidstaten zonder vaste praktijk van resultaatgericht begroten of uitgaventoetsingen. De regering heeft zich ertoe verbonden prioriteit te geven aan een efficiënt en transparant gebruik van overheidsmiddelen, in overeenstemming met de staatsbegroting en strategische investeringen. Er is echter nog geen voornemen om door te gaan met het recente proefproject van resultaatgericht begroten en uitgaventoetsing. Tsjechië zou er baat bij hebben om van de traditionele op input gebaseerde begrotingsstructuur over te stappen op een resultaatgericht systeem dat informatie over de resultaten integreert in de besluitvormingsprocedure voor de begroting, onder meer door systematisch gebruik te maken van uitgaventoetsingen en resultaatgerichte indicatoren. Dit vereist ook een robuust institutioneel en wetgevingskader dat ervoor zorgt dat de bevindingen van uitgaventoetsingen en informatie over resultaten systematisch worden meegenomen in de besluitvorming voor de begroting, de prioritering van uitgaven en de ontwikkeling van overheidsbeleid.

(20) De stelselmatige, zinvolle en tijdige betrokkenheid van lokale en regionale overheden, sociale partners, het maatschappelijk middenveld en andere belanghebbenden blijft van essentieel belang om te zorgen voor een breed draagvlak voor de succesvolle uitvoering van de financieringsinstrumenten van de Unie, alsook in de context van het Europees Semester.

(21) In Tsjechië verloopt de uitvoering van de cohesiebeleidsprogramma's, die steun uit het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO), het Fonds voor een rechtvaardige transitie (JTF), het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+) en het Cohesiefonds (CF) omvatten, sneller dan het gemiddelde tempo in de EU, zowel wat de selectie van projecten als de betalingen betreft. Het is belangrijk om het huidige momentum vast te houden en er tegelijkertijd voor te zorgen dat de investeringen in de praktijk maximaal effect sorteren. Tsjechië onderneemt al actie in het kader van zijn cohesiebeleidsprogramma's om het concurrentievermogen en de groei te stimuleren. Het is van essentieel belang ervoor te zorgen dat de nieuwe investeringen die Tsjechië in zijn tussentijdse evaluatie van de cohesiebeleidsfondsen heeft vastgesteld, met name die welke verband houden met de vijf prioriteiten die in de verordening inzake de tussentijdse evaluatie[15] zijn vastgesteld, snel en doeltreffend worden ingezet.

(22) Tsjechië wordt geconfronteerd met diverse uitdagingen in verband met openbaar bestuur, decarbonisatie, arbeidsmarkt, onderwijs, kapitaalmarkten, innovatie en ondernemingsklimaat.

[15] Verordening (EU) 2025/1914 van het Europees Parlement en de Raad van 18 september 2025 tot wijziging van Verordening (EU) 2021/1058 en Verordening (EU) 2021/1056 wat betreft specifieke maatregelen voor het aanpakken van strategische uitdagingen in het kader van de tussentijdse evaluatie.

(23) Het ondernemingsklimaat in Tsjechië wordt belemmerd door de geringe capaciteit van de overheid. Het openbaar bestuur heeft met name moeite om talent aan te trekken, te behouden en te ontwikkelen. Zo dalen de salarissen in de overheidsdiensten al bijna tien jaar, zowel in reële termen als in vergelijking met de particuliere sector. Voor functies voor managers, IT'ers en deskundigen in Praag bedraagt het verschil met de particuliere sector ongeveer 46 %. De stabiliteit van de leidinggevende functies in de centrale overheid is ook zeer laag: meer dan 40 % van de nominaal niet-politieke hoogste leidinggevenden wordt na elke regeringswissel vervangen. Vaak worden ontslagen aangemerkt als reorganisatie, waardoor de rechtsbescherming wordt beperkt. Bij het parlement is een wetgevingsvoorstel ingediend om de overheidsdiensten te hervormen. Aangezien er geen effectbeoordeling beschikbaar is, zijn de effecten ervan in dit stadium moeilijk te beoordelen. Ook in achterstandsregio's (Karlovarský, Ústecký en Moravskoslezský), die met structurele uitdagingen in verband met economische ontwikkeling en menselijk kapitaal worden geconfronteerd, blijft de administratieve capaciteit beperkt, waardoor het regionale concurrentievermogen en de regionale groei worden belemmerd. De capaciteit van het openbaar bestuur zou bijvoorbeeld kunnen worden vergroot door een betere communicatie van de arbeidsmogelijkheden, een betere selectie en ontwikkeling van managers, meer flexibele en hogere salarissen, met name voor leidinggevenden en deskundigen, meer rechtsbescherming voor hoge ambtenaren bij de centrale overheid en minder administratieve lasten.

(24) Het versnipperde gemeentelijke bestuur en de verouderde regels voor de toewijzing van gemeentelijke belastingen in Tsjechië stimuleren de economische ontwikkeling niet, weerspiegelen niet nauwkeurig de kosten van diensten die door gemeenten van verschillende omvang worden verleend, belemmeren de territoriale cohesie en genereren grote, niet-geïnvesteerde spaartegoeden. Tsjechië heeft de kleinste gemeenten van de OESO-landen. Dit omvat ook Praag, de hoofdstad, die verantwoordelijk is voor meer dan 25 % van het nationale bbp en is versplinterd in 57 gemeenten. Bovendien is het rechtskader voor intergemeentelijke samenwerking onderontwikkeld, waardoor gemeenten hun verantwoordelijkheden op gebieden als ruimtelijke ordening en vervoer niet kunnen delegeren aan gemeentelijke organisaties. De gemeenten van Tsjechië hebben ook de grootste spaartegoeden in verhouding tot het bbp in de EU. Deze grote spaartegoeden zijn niet alleen het gevolg van de versnippering, maar ook van de regels inzake belastingbestemming (*rozpočtové určení daní*). Op grond van deze regels wordt het overgrote deel van de inkomsten toegewezen aan de hand van het aantal permanente ingezetenen. Zij stimuleren echter onvoldoende economische ontwikkeling (met name de bouw) en geven de werkelijke kosten van de diensten die worden verleend door regionale centra niet correct weer.

(25) Procedures voor ruimtelijke ordening en vergunningverlening blijven complex en traag, wat een belangrijke belemmering vormt voor het ondernemingsklimaat, het concurrentievermogen en de kosten van economische en commerciële ontwikkeling. Zij verhogen ook indirect de energiekosten (als gevolg van de tragere aanleg van energie-infrastructuur), maken het voor mensen moeilijker om dichter bij hun werk te gaan wonen (als gevolg van minder betaalbare huisvesting) en belemmeren de digitale transitie (als gevolg van de trage uitrol van belangrijke digitale infrastructuur). Tsjechië heeft bijvoorbeeld een van de laagste dekkingen in de EU van netwerken met zeer hoge capaciteit en glasvezel naar gebouwen. Regels inzake ruimtelijke ordening zijn met name omslachtig in grote steden, waar het actualiseren van een stedelijk plan meer dan tien jaar kan duren. De situatie zou kunnen worden verbeterd door bijvoorbeeld de verantwoordelijkheden voor ruimtelijke ordening te herverdelen

tussen de staat en gemeenten en door de planningsvereisten voor kleine en grote woongebieden te differentiëren. Op het gebied van bouwvergunningen is enige vooruitgang geboekt, met name door de oprichting van de gespecialiseerde autoriteit voor openbare infrastructuur en op het gebied van digitalisering. Er zijn echter nog steeds weinig aanwijzingen dat vergunningen sneller worden goedgekeurd. Het proces kan worden versneld door verdere verbeteringen door te voeren in de digitalisering, ook wat interoperabiliteit betreft, en in de capaciteit en het beheer van de bouwkundige diensten.

(26) De betaalbaarheid van huisvesting is laag en neemt af. Het tempo waarin de verhouding tussen huizenprijzen en inkomens in Tsjechië de afgelopen tien jaar is gestegen, is het op twee na hoogste in de EU. De betaalbaarheid is bijzonder laag in steden, waar 11,2 % van de mensen meer dan 40 % van hun inkomen aan huisvesting betaalt. Voor mensen die minder dan 60 % van het mediane inkomen verdienen, bedraagt dit percentage 43,4 %. De beschikbaarheid van sociale huisvesting is een van de laagste in de EU en meer dan 160 000 mensen hebben te maken met dakloosheid en uitsluiting van de woningmarkt. Het huidige kader voor de belasting op huisvesting biedt niet de juiste prikkels om de situatie aan te pakken. De inkomsten uit periodieke onroerendgoedbelasting zijn met 0,4 % van het bbp zeer laag (EU: 1,8 %), en kortetermijnverhuur wordt gunstiger behandeld dan langetermijnverhuur. Het verhogen van de onroerendgoedbelasting en het koppelen ervan aan de marktwaarde, in combinatie met het afschaffen van de gunstige fiscale behandeling van kortetermijnverhuur, zou een stimulans zijn om leegstaande en kortlopende huurwoningen op de markt voor langetermijnverhuur te brengen en dichter op elkaar te bouwen. De vraag zou ook worden teruggedrongen door de hypotheekrenteaftrek te verlagen. Aan de aanbodzijde — naast betere ruimtelijke ordening, bouwvergunningen en gemeentelijke prikkels — zou het woningbestand ook kunnen worden vergroot door meer investeringen in woningbouw en renovatie door de publieke en de non-profitsector.

(27) Tsjechische huishoudens bezitten procentueel meer spaargeld dan het EU-gemiddelde, maar een groot deel van hun financiële activa is nog steeds in de vorm van contanten en spaartegoeden. Tegelijkertijd blijven hun directe investeringen in beursgenoteerde aandelen en obligaties, evenals investeringen via verzekeringsproducten en pensioenfondsen, beperkt — aanzienlijk onder het EU-gemiddelde en ondanks het feit dat een hoger aandeel via beleggingsfondsen wordt belegd in vergelijking met het verleden. Het kanaliseren van particulier spaargeld via de kapitaalmarkten zou waardevolle aanvullende financiering voor bedrijven kunnen ontsluiten en het momenteel zeer lage aandeel beursgenoteerde aandelen en obligaties als bron van bedrijfsfinanciering kunnen doen toenemen.

(28) Het onlangs geïntroduceerde langetermijninvesteringsproduct is positief ontvangen, maar de opzet ervan moet wellicht worden gewijzigd om te zorgen voor additionaliteit ten opzichte van andere langetermijnspaarinstrumenten, zoals pensioenfondsen van de derde pijler. De participatiegraad in pensioenfondsen van de derde pijler moet worden ondersteund, waarbij hogere bijdragen moeten worden aangemoedigd, met name voor jongere werknemers en werknemers met een lager inkomen. Een grotere toewijzing aan aandelenbeleggingen door pensioenfondsen van de derde pijler zou hun bescheiden rendementsprofiel en hun aantrekkelijkheid verbeteren. Dit kan worden bevorderd door de voorwaarden te scheppen voor meer gediversifieerde strategieën voor beleggingen op lange termijn en tegelijkertijd regelgevingsaspecten en standaardbeleggingsopties te herzien die de blootstelling in aandelen, de

beleggingsflexibiliteit en geschikte uitbetalingsopties beperken, waarbij lijfrenten sterk worden aangemoedigd. Een openbaar pensioendashboard waarin de opbrengsten en vergoedingen van fondsen worden vergeleken, naast een pensioentraceersysteem dat de opgebouwde publieke en particuliere rechten weergeeft, zou de transparantie, de concurrentie en het bewustzijn ten goede komen.

(29) De toegang tot niet-bancaire financiering is beperkt voor innovatieve bedrijven, aangezien het Tsjechische ecosysteem voor private equity en durfkapitaal versnipperd en onderontwikkeld is, waarbij een groot deel van de financiering van innovatieve bedrijven afhankelijk is van buitenlandse investeerders. Het aanmoedigen van een grotere participatie van institutionele en kleine beleggers in beursgenoteerde en niet-beursgenoteerde aandelen, durfkapitaal en private equity zou bijdragen tot een uitbreiding van de pool van risicokapitaal voor lange termijn dat beschikbaar is voor bedrijven. In dit verband zouden verdere inspanningen om voortijdige opvragingen van binnenlandse institutionele beleggers, zoals verzekeraars en pensioenfondsen, te ontmoedigen, hun vermogen verbeteren om meer te beleggen in activaklassen met een langere beleggingshorizon.

(30) De bestaande inspanningen om overheidssteun te verlenen en institutionele en retailbeleggers aan te trekken tot private equity en durfkapitaal moeten verder worden uitgebreid door meer gebruik te maken van financiële instrumenten, waaronder dakfondsstructuren en passende risicobeperkende mechanismen. Dergelijke instrumenten kunnen bijdragen tot het mobiliseren van particuliere financiering voor innovatieve en op groei gerichte bedrijven, waardoor het concurrentievermogen en het koolstofvrij maken van de economie worden ondersteund. Dit vereist een versterking van de relevante beheerscapaciteit van de nationale ontwikkelingsbank om dergelijke instrumenten doeltreffend te ontwerpen en in te zetten.

(31) Tsjechië heeft verschillende maatregelen genomen om zijn innovatie-ecosysteem te verbeteren, maar er zijn verdere maatregelen nodig om zijn onderzoeks- en innovatiepotentieel te benutten. De hervorming van 2025 van het aandelenoptieplan voor werknemers maakt de regeling aantrekkelijker voor start-ups, en er wordt gewerkt aan een nieuwe starterswet, die tot doel heeft het regelgevingskader voor innovatieve bedrijven te verbeteren. Dit is noodzakelijk omdat de administratieve belemmeringen blijven drukken op Tsjechische bedrijven, waarvan 71 % regelgeving als een belemmering voor investeringen beschouwt, en omdat de innovatieprestaties onder het EU-gemiddelde blijven. Bovendien blijven Tsjechische bedrijven achter bij het EU-gemiddelde wat betreft de invoering van geavanceerde digitale instrumenten en blijft de digitale intensiteit van bedrijven grotendeels stagneren, vaak als gevolg van een tekort aan digitale vaardigheden en financiële beperkingen. De nieuwe wet inzake onderzoek, ontwikkeling en innovatie (van kracht vanaf 2027) heeft tot doel kennisoverdracht te bevorderen en flexibele O&O-financiering mogelijk te maken, maar de institutionele prikkels voor de commercialisering van onderzoek en de banden tussen de academische wereld en het bedrijfsleven blijven zwak. De hervorming van de belastingaftrek voor O&O heeft tot doel de regeling aantrekkelijker te maken, maar verdere stappen om de voorspelbaarheid bij de uitvoering van de regeling te verbeteren, zouden gunstig zijn, aangezien slechts 30 % van de ondernemingen die actief zijn op het gebied van onderzoek ervan profiteert. Het onderzoekspotentieel wordt verder beperkt door de dalende uitgaven voor O&O (1,8 % van het bbp in 2024) en de lage efficiëntie ervan, die wordt belemmerd door een hoge mate van versnippering van het onderzoekssysteem.

(32) De aanhoudende grote afhankelijkheid van Tsjechië van ingevoerde fossiele brandstoffen maakt de economie kwetsbaar voor prijs- en aanbodschokken, wat risico's met zich meebrengt voor de economische veiligheid en het concurrentievermogen op lange termijn. De vervoerssector is verantwoordelijk voor het grootste en groeiende aandeel van het eindverbruik van energie, dat voornamelijk afkomstig is van de verbranding van fossiele brandstoffen. Het gebruik van emissievrije voertuigen ligt nog steeds aanzienlijk onder het EU-gemiddelde. De hervormingen die in het kader van REPowerEU zijn goedgekeurd, moeten worden aangevuld met verdere maatregelen om emissievrije mobiliteit te stimuleren. Dit kan bijvoorbeeld inhouden dat de vrijstelling van de prijs van snelwegvignetten voor emissievrije auto's en bestelwagens wordt gehandhaafd en dat emissievrije zware bedrijfsvoertuigen worden vrijgesteld van tolheffing om de grote sector goederenvervoer van Tsjechië koolstofvrij te helpen maken. Bij dergelijke decarbonisatie-inspanningen moet ook aandacht worden besteed aan de geringe beschikbaarheid van betaalbare en toegankelijke emissievrije opties voor het openbaar vervoer, die de mobiliteit en de toegang tot essentiële diensten belemmeren, met name voor huishoudens met een laag inkomen. Daarbij moet worden gedacht aan het verbeteren van de regionale connectiviteit, het voor kwetsbare huishoudens betaalbaarder maken van diensten en, in voorkomend geval, het ondersteunen van vervoersregelingen op aanvraag. Het energieverbruik van de industrie blijft hoog, hoewel het de afgelopen jaren is gedaald als gevolg van efficiëntieverbeteringen en structurele veranderingen. Om een kosteneffectief traject naar decarbonisatie en industrieel concurrentievermogen te waarborgen, zijn verdere investeringen in energie-efficiëntie en elektrificatie nodig. De geleidelijke verschuiving van de Tsjechische industrie naar de productie van grotere hoeveelheden groene technologieën is een positieve ontwikkeling. Fossiele brandstoffen blijven een belangrijke bron van elektriciteitsopwekking en waren in 2025 goed voor ongeveer 40 % van de totale productie. Aangezien stadsverwarming grotendeels op fossiele brandstoffen gebaseerd blijft, zijn ook verdere inspanningen nodig om deze sector koolstofvrij te maken en steun te verlenen voor hernieuwbare verwarming en koeling. Bovendien wordt in Tsjechië te weinig gebruikgemaakt van milieubelastingen.

(33) Het aandeel hernieuwbare energie van Tsjechië in de elektriciteitsmix stagneerde op 16,6 %, het op een na laagste aandeel in de EU in 2025. De elektriciteitsprijzen worden nog steeds grotendeels bepaald door duur aardgas, dat zijn overheersende rol als marginale-prijsbepalende technologie behoudt. Hoewel hervormingen in het kader van REPowerEU hebben bijgedragen tot een gestroomlijnde vergunningsprocedure, blijft het potentieel voor windenergie grotendeels onbenut. De aanwijzing van gebieden voor de versnelde uitrol van hernieuwbare energie, die naar verwachting uiterlijk in augustus 2026 zal plaatsvinden als onderdeel van het herstel- en veerkrachtplan, zal een snellere ontwikkeling van grootschalige installaties voor hernieuwbare energie mogelijk maken, wat zal bijdragen tot betaalbaardere energieprijzen en een lagere blootstelling aan externe risico's. Het gebrek aan zekerheid op lange termijn voor investeerders in hernieuwbare energie blijft een belangrijke structurele belemmering voor de uitrol ervan. De lancering van stroomveilingen en de ontwikkeling van langetermijncontracten op grotere schaal zouden de groei van grootschalige hernieuwbare-energieprojecten mogelijk maken die verder strekken dan traditionele steunregelingen en ook kansen kunnen creëren voor de decarbonisatie van energie-intensieve industrieën.

(34) De beperkte capaciteit van de Tsjechische stroomnetten en de noodzaak om ze te moderniseren, blijven de snelle uitrol van hernieuwbare-energiebronnen belemmeren.

De investeringen in het net liggen ook nog steeds onder het niveau dat nodig is om de toegenomen behoeften aan elektrificatie en duurzame mobiliteit op te vangen. De vertragingen bij de uitrol van grote investeringen in netinfrastructuur blijven bestaan, met name als gevolg van de knelpunten op het gebied van ruimtelijke ordening en administratieve capaciteit. Bovendien blijven er uitdagingen bestaan op het gebied van netbeheer, zoals wachtrijen voor netaansluiting en ongebruikte capaciteitsreserveringen, en de trage uitrol van slimme meters. Tsjechië heeft belangrijke wetgevingsmaatregelen genomen om meer niet-fossiele flexibiliteit mogelijk te maken, hoewel verdere investeringen in deze sector de markt stabieler zouden maken. Het elektriciteitsdatacentrum (EDC) biedt al functionaliteiten voor energiedeling, maar de laatste fasen van het EDC om onafhankelijke aggregatie van technische en marktflexibiliteit mogelijk te maken, moeten nog worden uitgevoerd. Deze zouden de overgang naar een flexibelere energiesector mogelijk maken, met inbegrip van de ontwikkeling en de integratie van nieuwe technologieën. De tariefhervorming, met inbegrip van de invoering van een dynamische tariefregeling, is ook een belangrijk ontbrekend element om de voordelen van binnenlandse flexibiliteit volledig te benutten en een doeltreffend netbeheer te waarborgen.

(35) Tsjechië heeft vooruitgang geboekt bij het verbeteren van de energie-efficiëntie van het woningenbestand. De ondersteuningsprogramma's voor renovatie hebben resultaten opgeleverd, hoewel de verbeteringen grotendeels gericht waren op gezinswoningen, terwijl de vooruitgang bij de renovatie van appartementsgebouwen en woningen voor mensen met een laag inkomen traag blijft. De renovatie van openbare gebouwen vormt een hardnekkige uitdaging. In deze ondermaats presterende sector heeft de uitrol van innovatieve financiële instrumenten het potentieel om particulier kapitaal aan te trekken voor investeringen in energiebesparing.

(36) Een zwakke klimaatbestendigheid en waterweerbaarheid vormt een steeds grotere uitdaging voor de productiviteit van de Tsjechische industrie, landbouw en energiesector. Tsjechië heeft te kampen met een zwak bestuur en een zwakke capaciteit op het gebied van klimaatadaptatie en waterbeleid. De uitvoering ervan wordt gehinderd door het systemische gebrek aan personele middelen bij ministeries en alle bestuursniveaus, de onduidelijke verdeling van verantwoordelijkheden tussen hen en het gebrek aan een efficiënt coördinatiekader. Het opzetten van een coördinatiesysteem, het vaststellen van verantwoordelijkheden en het versterken van de institutionele capaciteit zou zorgen voor een doeltreffende uitvoering van het aanpassingsbeleid in alle sectoren.

(37) De Tsjechische arbeidsmarkt kent een hoge werkgelegenheid, met een arbeidsparticipatie van 82,9 % in 2025 (EU: 76,1 %) en een werkloosheidspercentage van 2,8 % (EU: 6,0 %), die beide tot de beste in de EU behoren. De vacaturegraad ligt echter dicht bij het EU-gemiddelde. Naast een grotere arbeidsmobiliteit zouden openstaande vacatures kunnen worden vervuld door de arbeidsparticipatie van bepaalde bevolkingsgroepen te verhogen. Het gaat onder meer om ouders van jonge kinderen, Roma en personen met een handicap. Daarnaast was in 2024 naar schatting 66 % van de economisch actieve Oekraïense vluchtelingen aan het werk; de helft van hen gaf echter aan te werken in functies die niet overeenkwamen met hun kwalificaties. Dit houdt onder meer verband met de ingewikkelde erkenning van buitenlandse kwalificaties en een groot aantal gereglementeerde beroepen. De arbeidsparticipatie van de Roma bedroeg in 2024 ongeveer 55 % (tegenover 82,3 % bij de algemene bevolking) en bijna de helft van de jonge Roma tussen 16 en 29 jaar heeft

geen werk en volgt geen onderwijs of opleiding (tegenover 8,6 % op nationaal niveau), waardoor de sociale inclusie wordt ondermijnd.

(38) Het belasting- en uitkeringsstelsel blijft ouders met een laag inkomen, met name jonge moeders, ervan weerhouden weer aan de slag te gaan. Hoewel in 2025 de arbeidsparticipatie van vrouwen 77,5 % bedroeg (EU: 71,3 %), bedroeg de arbeidsparticipatiekloof tussen mannen en vrouwen tussen 25 en 34 jaar 32,8 procentpunten in 2025, een van de hoogste percentages in de EU. De loonkloof tussen mannen en vrouwen bedroeg 18,5 % in 2024 (EU: 11,1 %), onder meer als gevolg van lang ouderschapsverlof. De belasting op inkomsten uit arbeid voor tweede verdieners lag in 2025 boven het EU-gemiddelde en boven de belastingwig voor alleenstaanden met hetzelfde loonniveau. Het belastingkrediet voor niet-werkende echtgenoten en de opzet van gezinsbijslagen ontmoedigen ouders, met name moeders, om te werken. Wat de beschikbaarheid van kinderopvang betreft, bevond in 2025 slechts 7,9 % van de kinderen jonger dan drie jaar zich in kinderopvang, een verbetering van 3,5 procentpunten ten opzichte van 2023, maar nog steeds ver onder het EU-gemiddelde van 40,5 %. Dit is het gevolg van zowel minder kinderen als een grotere capaciteit, maar in sommige regio's is nog steeds meer capaciteit nodig (evenals een betere modellering van de vraag). De capaciteit van diensten voor langdurige gemeenschapsgebaseerde en thuiszorg blijft ook onderontwikkeld, waardoor de werkgelegenheid onder mantelzorgers, doorgaans vrouwen, afneemt en er ook bredere uitdagingen ontstaan bij de organisatie van de zorg, onder meer in de gezondheidszorg. De overheidsinvesteringen in langdurige residentiële zorg zijn in Tsjechië 14 % hoger dan in de EU, terwijl de investeringen in thuiszorg 20,5 % lager zijn dan in de EU, wat de noodzaak onderstreept om een evenwichtigere structuur van overheidsinvesteringen in langdurige zorg te vinden in de context van een snel vergrijzende bevolking. Het gezondheidszorgstelsel blijft te sterk afhankelijk van ziekenhuisdiensten, met een hoge bedcapaciteit, lage bezettingsgraad en vermijdbare opnamen, wat wijst op inefficiëntie en onvoldoende coördinatie met eerstelijns- en gemeenschapszorg.

(39) Het belasting- en uitkeringsstelsel blijft een zware last leggen op mensen met een laag inkomen, waarbij de financiële prikkels om te werken afnemen als gevolg van hoge niet-aftrekbare bijdragen en verlagingen van uitkeringen naarmate de lonen stijgen. Tsjechië heeft een van de hoogste belastingwiggen voor alleenstaande werknemers die 50 % van het gemiddelde loon verdienen, waardoor formele werkgelegenheid wordt ontmoedigd en de grijze economie en armoede onder werkenden worden aangewakkerd. Een aanpassing van de belastingen op arbeid zou deze last kunnen verlichten en meer mensen kunnen stimuleren een reguliere baan te nemen. Daarnaast heeft Tsjechië een hoog percentage zelfstandigen (13 %, EU: 9 %), die veel minder worden belast dan traditionele werknemers. Volgens het huidige systeem kunnen zelfstandigen 40-80 % van hun inkomen als beroepskosten aftrekken of, voor degenen die minder dan 2 miljoen CZK per jaar verdienen, kiezen voor een forfaitaire belasting. Deze belasting is aanzienlijk lager dan de belasting die een conventionele werknemer met een vergelijkbaar inkomen zou betalen, en zelfstandigen met een hoog inkomen betalen slechts een kwart van de belasting die een vergelijkbare werknemer zou betalen. Een recente hervorming om de forfaitaire betalingen te verhogen werd in maart 2026 teruggedraaid, waarbij de berekeningsgrondslag voor het minimumpensioen op 35 % van het gemiddelde loon werd gehandhaafd. Het afschaffen van vrijstellingen voor mensen met een hoog inkomen zou de billijkheid kunnen verbeteren en verstoringen van de arbeidsmarkt kunnen verminderen.

(40) In het licht van de cruciale rol van menselijk kapitaal bij het versterken van het concurrentievermogen en de strategische autonomie van de Unie heeft de Raad in 2026 de lidstaten aanbevolen actie te ondernemen om dringend iets te doen aan de structurele uitdagingen in verband met menselijk kapitaal op het gebied van vaardigheden en onderwijs, die het concurrentievermogen belemmeren. De tot Tsjechië gerichte landspecifieke aanbevelingen 2026 kunnen bijdragen tot de uitvoering van de aanbeveling van de Raad over menselijk kapitaal in de Unie.

(41) De relatief lage participatie in en het lage aantal afgestudeerden van het hoger onderwijs verergeren het tekort aan geschoolde werknemers, met name in minder ontwikkelde regio's. Het tertiair opleidingsniveau onder 25- tot 34-jarigen behoort nog steeds tot de laagste in de EU (36 %, EU: 45 % in 2025), ruim onder het EU-streefcijfer van 45 %. Het totale aantal inschrijvingen in het tertiair onderwijs blijft laag, ondanks een lichte stijging tussen 2020 en 2023, en het percentage voortijdige schoolverlaters blijft hoog, met name in de informatie- en communicatietechnologie (ICT), de landbouw en de dienstensector. Het gebrek aan adequate financiële ondersteuning en loopbaanbegeleiding voor studenten en discrepanties tussen programma's en verwachtingen van studenten draagt bij tot de hoge uitval aan Tsjechische instellingen voor hoger onderwijs. Betaalbare huisvesting blijft ook een van de belangrijkste uitdagingen. Onvoldoende steun voor studenten, met inbegrip van studenten met een handicap, beperkt hun toegang tot, deelname aan en succesvolle voltooiing van tertiair onderwijs.

(42) Het aantal inschrijvingen voor STEM-programma's blijft aan de lage kant in vergelijking met het EU-gemiddelde, wat wijst op aanhoudende structurele uitdagingen. In 2023 studeerden slechts 11,8 vrouwen op de 1 000 mensen van 20-29 jaar af in de STEM-vakken (wetenschap, technologie, engineering en wiskunde), en dat is minder dan het EU-gemiddelde van 15. Deze trend draagt bij tot tekorten aan vaardigheden in sectoren waar veel vraag naar is, dreigt innovatie en onderzoekscapaciteit te beperken, en weerspiegelt bredere uitdagingen in verband met de participatie en het behoud van studenten, waaronder beperkte begeleiding bij het nastreven van een loopbaan in STEM-gebieden.

(43) Tsjechië heeft te kampen met beperkingen in het secundair onderwijs, met name een ontoereikende capaciteit in algemene middelbare scholen en beperkte flexibiliteit voor studenten om te switchen tussen algemeen en gespecialiseerd onderwijs, waardoor studenten minder kansen hebben om met succes naar het tertiair onderwijs door te stromen. Ondanks de toenemende belangstelling voor algemene onderwijstrajecten houdt het aanbod geen gelijke tred met de vraag. Hoewel een aanzienlijk deel van de studenten in beroepsonderwijs en -opleiding in aanmerking komt voor het tertiair onderwijs, slagen zij minder vaak dan studenten die naar een algemene middelbare school zijn gegaan, wat bijdraagt tot een aanhoudend laag aantal afgestudeerden in het tertiair onderwijs. Deze uitdagingen worden nog verergerd door tekorten aan gekwalificeerde leerkrachten, met name op gebieden waar veel vraag naar is, zoals STEM, en in bepaalde regio's, waardoor de kwaliteit van het onderwijs kan worden aangetast.

(44) De onderwijsprestaties in Tsjechië worden sterk beïnvloed door de sociaal-economische achtergrond, en de prestatieverschillen tussen sociaal-economisch bevoorrechte en kansarme leerlingen behoren tot de grootste in de EU. Op het gebied van wiskunde was de kloof in PISA 2022 de op vier na grootste in de EU. Vroegtijdige keuze van voortgezet onderwijs, verschillen in schooltypen en de segregatie van Romakinderen dragen bij tot deze resultaten, naast hardnekkige

regionale ongelijkheden bij de toegang tot onderwijs. Hoewel er maatregelen zijn genomen om deze uitdagingen aan te pakken, waaronder een steunprogramma voor scholen met een hoog percentage kansarme leerlingen, zijn verdere inspanningen nodig. Verdere verbeteringen kunnen onder meer bestaan uit betere ondersteuning voor leerkrachten en schoolleiders om de herziene leerplannen uit te voeren en de administratieve lasten voor kleinere scholen te verminderen.

BEVEELT AAN dat Tsjechië in 2026 en 2027 de volgende acties onderneemt:

1. De maximale groeipercentages van de netto-uitgaven die de Raad op 21 januari 2025 heeft aanbevolen, in acht blijven nemen en daarbij gebruikmaken van de flexibiliteit uit hoofde van de nationale ontsnappingsclausule voor hogere defensie-uitgaven. De defensie-uitgaven en -paraatheid versterken en tegelijkertijd de efficiëntie van de uitgaven waarborgen en de begroting geleidelijk aanpassen om structureel hogere defensie-uitgaven te ondersteunen. Ervoor zorgen dat alle maatregelen om de gevolgen van de stijging van de energieprijzen te verzachten, tijdelijk zijn, dat ze gericht zijn op de bescherming van kwetsbare huishoudens of aan de behoeften van energie-intensieve bedrijven tegemoetkomen, en dat ze stimulansen voor energiebesparing in stand houden en waarborgen dat hun begrotingskosten verenigbaar zijn met de toezeggingen in het kader van het begrotingskader van de EU. De prikkels verbeteren voor oudere werknemers om te blijven werken. De efficiëntie van de overheidsuitgaven verbeteren, met name door systematisch gebruik te maken van uitgaventoetsingen en resultaatgerichte indicatoren.

2. Zorgen voor continuïteit van de hervormingen en investeringen die in het kader van de herstel- en veerkrachtfaciliteit worden uitgevoerd. De dynamiek van de uitvoering van de cohesiebeleidsprogramma's in stand houden, in voorkomend geval voortbouwend op de overheveling naar strategische prioriteiten en flexibiliteit bij de tussentijdse evaluatie van het kader voor het cohesiebeleid.

3. De capaciteit van het openbaar bestuur versterken, zowel bij de centrale overheid als in achterstandsregio's, om talent aan te trekken en te behouden en vaardigheden te ontwikkelen. Overheidsinvesteringen en administratieve efficiëntie verbeteren door de samenwerking tussen gemeentelijke overheden te vereenvoudigen en te stimuleren en de regels voor de toewijzing van gemeentelijke belastingen te hervormen. De ruimtelijke ordening vereenvoudigen en de digitalisering, de capaciteit en het beheer van bouwkundige diensten verbeteren. Het aanbod van betaalbare en sociale huisvesting verbeteren door de rol van de publieke en non-profitsector uit te breiden en een efficiënter gebruik van bestaande huisvesting aan te moedigen door hervorming van de onroerendgoed- en inkomstenbelasting.

4. De kapitaalmarkten, de toegang van bedrijven tot niet-bancaire financiering en de voorwaarden voor sparen, investeringen en innovatie versterken door investeringen van huishoudens op kapitaalmarkten te bevorderen, door het ontwerp van langetermijnspaarproducten en van pensioenfondsen van de derde pijler te verbeteren. De participatie van institutionele beleggers in beursgenoteerde en niet-beursgenoteerde aandelen, alsook in durfkapitaal en private equity aanmoedigen. Meer gebruikmaken van financiële instrumenten, onder meer door de capaciteit van de nationale ontwikkelingsbank te versterken om particuliere financiering te mobiliseren. Innovatie stimuleren en het ondernemingsklimaat verbeteren door het regelgevingskader voor start-ups te verbeteren, de versnippering van het onderzoekssysteem te verminderen en de invoering van technologie te versnellen,

onder meer door technologieoverdracht vanuit de academische wereld en een doeltreffend gebruik van belastingvoordelen voor O&O.

5. De afhankelijkheid van fossiele brandstoffen verminderen, met name op het gebied van wegvervoer, industrie, verwarming en elektriciteitsopwekking. De uitrol van grootschalige hernieuwbare-energiecapaciteit, met name windenergie, verder stimuleren. De elektriciteitsnetten moderniseren en uitbreiden, de fossielvrije flexibiliteit vergroten, de ingebruikneming van alle functies van het elektriciteitsdatacentrum waarborgen en de elektrificatie van het vervoer en van industriële processen mogelijk maken. Maatregelen vaststellen om het energieverbruik en de koolstofintensiteit van de bouwsector, met name van het openbare gebouwenbestand, te verminderen. De governance en coördinatie op het gebied van klimaatbestendigheid op alle bestuursniveaus versterken.

6. De arbeidsmarktparticipatie van ondervertegenwoordigde groepen vergroten en de erkenning van buitenlandse kwalificaties vereenvoudigen. De prikkels die ouders ervan weerhouden om weer aan het werk te gaan, verminderen en het aanbod van kinderopvang en diensten voor langdurige zorg verbeteren om meer vrouwen aan te moedigen de arbeidsmarkt te betreden. De belastingdruk op werknemers met een laag inkomen en vrijstellingen voor zelfstandigen met een hoog inkomen verminderen. Vaardigheden en onderwijsresultaten stimuleren door de participatie te vergroten, het aantal voortijdige schoolverlaters terug te dringen, meer steun te verlenen aan studenten in het tertiair onderwijs en meer steun te verlenen aan achtergestelde scholen en leerlingen in het basis- en secundair onderwijs. Het aantal studenten en afgestudeerden in STEM-vakken (wetenschap, technologie, engineering en wiskunde) verhogen, met de nadruk op vrouwen. De toegang tot het algemeen secundair onderwijs uitbreiden, scholieren de mogelijkheid bieden over te stappen tussen algemeen en beroepsonderwijs en het lerarentekort aanpakken.

Gedaan te Brussel,

Voor de Raad
De voorzitter